Приложение № 20

ПРОГРАМА
ЗА НАДЗОР И КОНТРОЛ НА БОЛЕСТТА ТУБЕРКУЛОЗА ПО ЕДРИТЕ ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2025 – 2027 Г.

Идентификация на програмата

Държава членка: **Република България**

Заболяване: **Туберкулоза по едрите преживни животни**

Период на изпълнение: **2025 – 2027 г.**

За контакт:

отдел „Здравеопазване на животните“,

дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните”,

Българска агенция по безопасност на храните

бул. „Пенчо Славейков“ 15А

1606, София, България

E-mail: AHW@bfsa.bg

1. Цели на програмата

Своевременно установяване на животните, отглеждани в животновъдни обекти, заболели от Туберкулоза по едрите преживни животни и прилагане на бързи и ефективни мерки за ограничаване и ликвидиране на заболяването. Постигане на статут на България, като страна официално свободна от Туберкулоза по едрите преживни животни.

2. Елементи на програмата

2.1. Диагностични изследвания на терен:

2.1.1 **в стада свободни от туберкулоза при ЕПЖ** - извършва се ежегодна, еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди пречистен протеинов дериват (ППД) на всички ЕПЖ навършили 42 дневна възраст;

2.1.2 **в стада свободни от туберкулоза при ЕПЖ** – извършва се диференциална туберкулинизация (с говежди и птичи туберкулин, на 42-я ден след първоначалната туберкулинизация) на ЕПЖ със съмнителна реакция при предходното еднократно изследване с говежди туберкулин.

2.1.3 положително реагиралите животни при еднократното интрадермално изследване се подлагат на диагностично/санитарно клане, с изключение на животните при които има съмнение за грешна позитивна реакция или кръстосана реакция. На същите животни се извършва диференциална туберкулинизация (с говежди и птичи туберкулин по 0.1 мл. на 42-я ден след първоначалната туберкулинизация).

2.1.4 еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди ППД (между 45-я и 60-я ден след диференциалната туберкулинизация) в доза 0,2 мл. на всички ЕПЖ, реагирали със съмнителна реакция при диференциалната туберкулинизация.

2.1.5 положително реагиралите животни при диференциалната туберкулинизация се подлагат на диагностично/санитарно клане, с изключение на животните при които има съмнение за грешна позитивна реакция или кръстосана реакция. На същите животни се извършва еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди ППД (между 45-я и 60-я ден след диференциалната туберкулинизация) в доза 0,2 мл.

2.1.6 еднократна туберкулинизация на всички свине (с говежди и птичи ППД туберкулин - едновременно на двете уши), които се отглеждат съвместно с ЕПЖ, при които е констатирана туберкулоза;

2.1.7 еднократна интрадермална туберкулинизация с говежди ППД на всички говеда навършили 42 дневна възраст, при внос от трети страни (изследването се заплаща от собственика на внесените животни).

2.1.8 **в стада с констатирана туберкулоза по ЕПЖ** - учестени интрадермални изследвания през 2 месеца, от датата на която е заклано последното реагирало животно, на всички ЕПЖ навършили 42 дневна възраст. В случай на отрицателни резултати за туберкулоза от интрадермалното или лабораторно изследване при всички ЕПЖ в стадото, следващото изследване се извършва след 6 месеца и при отрицателни резултати

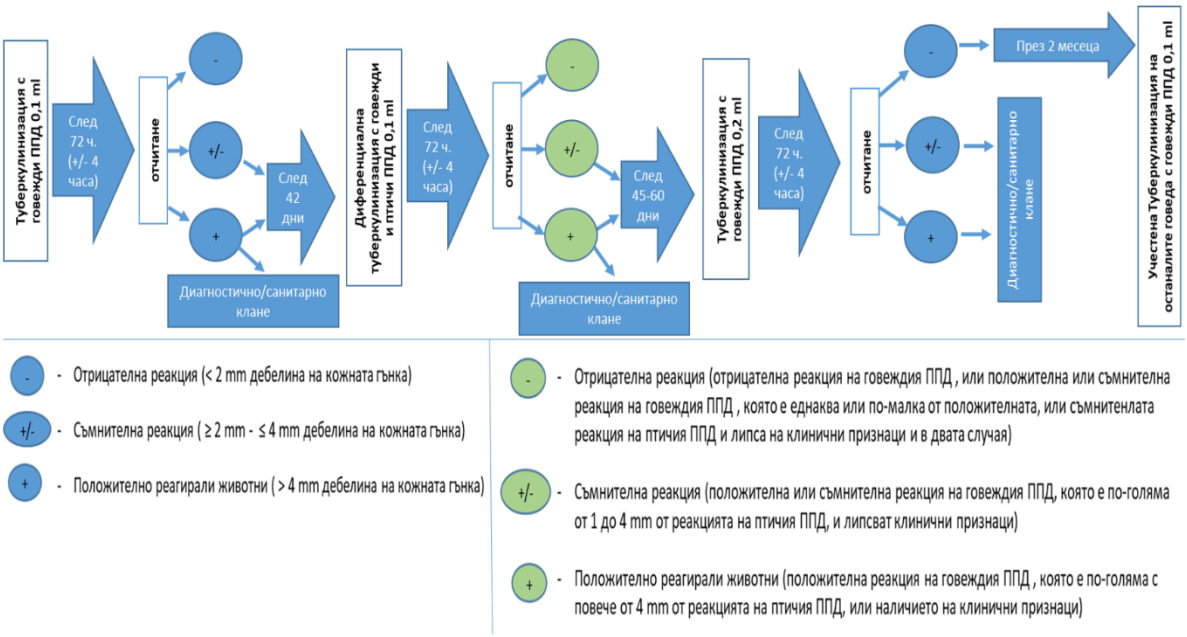

стадото се счита за свободно от болестта.

Фигура 1: Схема за извършване на туберкулинизация на ЕПЖ.

2.2. Видове проби за лабораторно изследване:

2.2.1 лабораторно изследване (микробиологично и молекулярнобиологично) на лимфни възли, бял дроб, черен дроб и други вътрешни органи, взети при диагностично или санитарно клане или при съмнение за туберкулозна находка по време на кланичния месопреглед при редовно заклани животни;

2.2.2 патологоанатомични и лабораторни изследвания (микробиологочни и молекулярно биологични) на органни проби от възприемчиви диви животни, при съмнение;

Микробиологичните и молекулярно биологичните лабораторно-диагностични изследвания се извършват по методите посочени в Ръководството за стандарти за диагностични тестове и ваксини на OIE.

3. Институции и организации, отговорни за изпълнението на програмата

3.1. Българска агенция по безопасност на храните

3.1.1. ЦУ на БАБХ

3.1.1.1 БАБХ е централен компетентен орган, който следи за изпълняването на контрола на заразните заболявания и задължителното им обявяване;

3.1.1.2 удостоверява статута на страната/ областите/ обектите, като свободни от туберкулоза по говедата;

3.1.1.3 осъществява взаимодействието с другите държави членки и гарантира за здравния статус на животните и продуктите от тях при международната търговия;

3.1.1.4 удостоверява пред международните институции възстановяването на статута на отделните области и страната като цяло, като свободни от туберкулоза по говедата.

Дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“:

3.1.1.5 разработва стратегия за контрола на заболяването и изпълнява контрола по прилагането на програмата;

3.1.1.6 координира действията на всички органи участващи в програмата;

3.1.1.7 събира информация и изготвя доклади с резултатите по програмата;

3.1.1.8 изпраща ежегодно доклад до Европейската комисия за извършените дейности по отношение на заболяването.

Дирекция „Контрол на храните”:

3.1.1.9 осъществява контрол на предприятията, осъществяващи месодобивна и преработваща дейност.

3.1.2. Областни дирекции по безопасност на храните

3.1.2.1 контролират изпълнението на програмата;

3.1.2.2 контролират дейностите на всички регистрирани ветеринарни лекари на регионално ниво по обезпечаване на програмата и докладват данните в ЦУ на БАБХ;

3.1.2.3 обобщават данни за реагиралите положително/съмнително ЕПЖ, при редовната туберкулинизация, диференциалната туберкулинизация, туберкулинизацията с говежди ППД в доза 0,2 мл. и учестената туберкулинизация в региона и изпращат сведение до Дирекция ЗХОЖ при ЦУ на БАБХ;

3.1.2.4 контролират резултатите от надзора на болестта, в базата данни, предоставена от регистрираните ветеринарни лекари;

3.1.2.5 официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните (ОВЛ ЗЖ) извършват диференциалната туберкулинизация, туберкулинизацията с говежди ППД в доза 0,2 мл. и учестена туберкулинизация;

3.1.2.6 ОВЛ ЗЖ вземат проби за лабораторни изследвания от заклани говеда, съмнителни за туберкулоза;

3.1.2.7 ОВЛ ЗЖ изготвя списък с реагиралите положително/съмнително ЕПЖ, при редовната, диференциалната и туберкулинизацията с говежди ППД в доза 0,2 мл.;

3.1.2.8 официалните ветеринарни лекари, контролиращи месодобивните предприятия (ОВЛ КХ)извършват кланичен месопреглед на всички заклани животни;

3.1.2.9 ОВЛ КХ извършват пробовземане от всички съмнителни животни при клане по необходимост;

3.1.2.10 ОВЛ КХ докладват незабавно при констатирани, при извършения кланичен месопреглед, патологоанатомични изменения характерни за заболяването;

3.1.2.11 Уведомяват съответната Регионална здравна инспекция в случай на констатиране на болестта при животни.

3.1.3. Регистрираните ветеринарни лекари:

3.1.3.1 извършват редовна туберкулинизация с говежди ППД в доза 0,1 мл.;

3.1.3.2 въвеждат в Интегрираната информационна система на БАБХ – ВетИс, данните за извършената туберкулинизация.

3.2 Национална Референтна лаборатория „Туберкулоза“ към НДНИВМИ в гр. София:

3.2.1 извършва лабораторно изследване (микробиологично и молекулярно биологично) на проби от животни, при съмнение;

3.2.2 информира Дирекция ЗИХОЖ при ЦУ на БАБХ за резултатите от извършените лабораторни изследвания;

3.2.3 изпраща проби за потвърждение в Референтната лаборатория на ЕС, при необходимост от извършване на допълнителни изследвания ;

3.2.4 участва в организираните от Европейската референтна лаборатория „ринг“ тестове;

3.2.5 сътрудничи с Националните Референтни лаборатории на други държави членки по отношение на необходимите изследвания.

Лабораторно-диагностични изследвания се извършват по методите посочени в Ръководството за стандарти за диагностични тестове и ваксини на WOAH.

4. Териториален обхват

Регионалните структури на БАБХ отговарят на административните области на страната – в административно отношение Република България е разделена на 28 области, като във всяка една от тях ще се изпълнява програмата за надзор и контрол на Туберкулоза при едрите преживни животни.

5. Мерки при потвърждение на случай на туберкулоза при ЕПЖ:

5.1. Нормативни разпоредби при положителен резултат:

Предприемат се мерките, съгласно Наредба № 84 от 18.07.2006 г. за изготвяне на планове за ликвидиране на бруцелозата по говедата, туберкулозата по говедата и ензоотичната левкоза по говедата и Наредба № 4 от 08.03.2010 г. за здравните изисквания към говеда и свине при транспортирането им между Република България и другите държави - членки на Европейския съюз, и за определяне на здравния статус на райони Туберкулозата по ЕПЖ (инфекция с комплекс Mycobacterium tuberculosis (Mycobacterium bovis, Mycobacterium tuberculosis, Mycobacterium caprae) попада в категория B, D и E съгласно *Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1882 на Комисията от 3 декември 2018 година за прилагането на някои правила за профилактика и контрол*

на болести за категориите болести от списъка и за установяване на списък на животинските видове или групите животински видове, които носят значителен риск от разпространение на болестите от списъка и в тази връзка по отношение на заболяването се прилагат мерките по чл. 9, буква б), както и букви г) и д) от Регламент (ЕС) 2016/429. Тази болест следва да се контролира във всички държави членки с цел да бъде ликвидирана в целия Съюз, поради което се изготвя задължителна програма за ликвидиране. Параметрите на програмата за ликвидиране и статут на държава, свободна от болест се добиват по реда на Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута свободен от болест за някои болести от списъка и нововъзникващи болести. Туберкулозата подлежи на обявяване по чл. 18-23 от Регламент (ЕС) 2016/429 и чл. 124 от ЗВД. Собствениците на животновъдни обекти имат задължения по отношение на информирането за промяна в здравословния статус на животните, за случаите на клане по необходимост и умрели животни съгласно чл. 55 и чл. 132, ал. 1, т. 5 и 6 от ЗВД.

Съгласно *Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните* (Законодателство за здравеопазването на животните) и делегираните актове и актовете за изпълнение към него, операторите трябва да информират компетентния орган за обектите, в които отглеждат животни или събират, добиват, обработват и съхраняват зародишни продукти за целите на регистрация/одобрение. Съгласно чл. 51 от ЗВД животните подлежат на идентификация, а животновъдните обекти на регистрация по чл. 137 в БАБХ, който е официалният компетентен орган за идентификацията на животните и поддържа компютъризирана информационна система за въвеждане на данни за идентифицираните животни и регистрираните животновъдни обекти (интегрирана информационна система – ИИС ВетИС).

6. Измерими цели за изпълнението на програмата

Брой на ЕПЖ в България, които да бъдат изследвани за Туберкулоза *(на база прогнозни данни за броя на животните към 12.2023 г.)*

Регион	Общ брой ЕПЖ	
	Говеда	Биволи
Благоевград	45000	3800
Бургас	37100	1100
Варна	11400	200
Велико Търново	17700	500
Видин	4700	100
Враца	11300	4200
Габрово	7500	4300
Добрич	26600	200
Кърджали	49 900	200
Кюстендил	9100	100
Ловеч	14000	300
Монтана	14400	500
Пазарджик	19300	600
Перник	6500	200
Плевен	18900	1100
Пловдив	66100	1700
Разград	17000	100
Русе	10 800	500
Силистра	12800	200
Сливен	34700	100
Смолян	10600	100
София град	3900	200
София област	18000	600
Стара Загора	25100	1700
Търговище	15300	500
Хасково	59500	2500
Шумен	22000	300
Ямбол	19600	1300
ОБЩО	608800	27200

7. Свързани документи и полезни връзки

1. Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните) и Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута свободен от болест за някои болести от списъка и нововъзникващи болести.

2. Закон за ветеринарномедицинската дейност;

3. Наредба № 4 от 08.03.2010 г. за здравните изисквания към говеда и свине при транспортирането им между Република България и другите държави - членки на Европейския съюз, и за определяне на здравния статус на районите и обектите, от които произхождат тези животни.

4. Наредба № 84 от 18.07.2006 г. за изготвяне на планове за ликвидиране на бруцелоза по говедата, туберкулоза по говедата и ензоотична левкоза по говедата.

8. Исторически и епизоотологични данни за заболяването.

https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/animal.health.and.welfare/animal-health/current.information.on.animal.diseases